HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

זקן שאני דידע לאקנויי אלא אמר רבא מהכא [א]ערב [א]היוצא לאחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין אמר רב אשי מאי קושיא דלמא גברא שאני דידע לאקנויי אלא 9אמר רב אשי [ב]מהכא [ב]אשה [ג]כותבת את גיטה והאיש כותב את שוברו שאין קיום הגט אלא בחותמיו אמר רבא [ד]כתב לה גט ונתנו ביד עבדו וכתב לה שטר מתנה עליו קנאתהו ומתגרשת בו ואמאי [ג]חצר מהלכת היא וחצר מהלכת לא קנה וכי תימא בעומד [ד]והאמר רבא כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה [ה]והלכתא בכפות ואמר רבא [ו]כתב לה גט ונתנו בחצרו וכתב לה שטר מתנה עליו קנאתהו ומתגרשת בו וצריכא דאי אשמעינן עבד הוה אמינא דוקא עבד אבל חצר ליגזור [ה]משום חצרה הבאה לאחר מכאן ואי אשמעינן חצר ה"א דוקא חצר אבל עבד ליגזור כפות אטו שאינו כפות קמ"ל אמר אביי מכדי חצר מהיכא איתרבי [ו]מידה מה ידה דאיתא בין מדעתה ובין בעל כורחה אף חצרה דאיתא בין מדעתה ובין בעל כורחה והא מתנה [ז]מדעתה איתא בעל כורחה ליתא מתקיף לה רב שימי בר אשי והא שליחות לקבלה דמדעתה איתא בעל כורחה ליתא וקא הוי שליח לקבלה ואביי אטו שליחו' מידה איתרבי [ז]מושלח [1]ושלחה איתרבי ואב"א שליחות לקבלה נמי אשכחן בעל כורחה שכן [ח]אב מקבל גט לבתו קטנה בעל כורחה: על העלה של זית וכו': בשלמא יד דעבד

לא

זקן שאני דידע לאקנויי. שהוא חכם וידע שאינו שטר אלא אם כן מקנהו לו לגמרי וגמר דעתיה ומקני אבל אשה לא ידעה כולי האי ולא גמרה לאקנויי בדעתה אלא בשאלה בעלמא: **לאחר חיתום שטרות.** לאחר שנחתם השטר כתב הערב כתב ידו ואני ערב: **גובה.** המלוה ממנו: **מנכסים בני חורין.** אבל לא ממשעבדי כיון דליכא שטר בעדים לית ליה קלא והוה ליה כמלוה על פה. אלמא כל אדם נמי מקנה דהא האי שטרא כשחתם בו הערב לאחר זמן כבר היה מסור למלוה והיאך נכסי הערב הזה משתעבדים בו והא בעינן ספר מקנה(ה) אי לאו דאקנייה ניהליה מלוה לערב וחתם והדר מסריה ניהליה: **כותבת את גיטה.** ומקניא ליה לבעל ויהיב לה ניהלה: **והאיש כותב את שוברו.** פרעון הכתובה שפרע ומקנהו לאשה והיא מחתמת עדים ומוסרתו לו לראיה בידו: **עליו.** על העבד: **קנאתהו.** לעבד בשטר מתנה זה והגט שבידו דהוה ליה האי עבד כחצרה וגיטה וחצירה באו לה כאחד: **וחצר מהלכת לא קנה.** דכי אמור רבנן חצרו של אדם קונה לו לאו בחצר מהלכת אמור דשאני מקרקעי דניידי ממקרקעי דלא ניידי ורבא גופיה אמרה דלא קני בשנים אוחזין (ב"מ דף ט:): **בכפות.** דאינו ראוי להלך: **חצרה הבאה לאחר מכאן.** כגון נתן לה גט בחצר חבירו והלך בעל חצר ומכר לה את החצר או נתן לה במתנה והא ודאי אינה מגורשת דמאן מגרש לה דכשנתן הבעל הגט בחצר לא שלה היתה דתקני לה חצרה כאילו נותנו בידה וכי אתא האי חצר לידה לאו מכח הבעל אתיא לה דניהוי נותן לה החצר והגט ביחד: **מה ידה דאיתא.** בגירושין על כרחה: **אף חצרה.** בעינן נמי דלהוי בין מדעתה בין בעל כרחה כגון חצר שהיתה שלה קודם שזרק הגט לתוכה: **בעל כרחה ליתא.** דאי אמרה אי אפשי לקבל מתנה ממנו לא קניא לה להא חצר ולא מיגרשה ביה דהא אמרה לא ניחא לי למיקני: **[והא שליחות].** אשה עושה שליח לקבלה מדעתה אבל בעל כרחה אינו נעשה שלוחה שתתגרש בקבלתו אבל הבעל עושה שליח להולכה ונותן לה על כרחה: **וקמשוי שליח לקבלה.** בפרקין לקמן (דף סב:) דנפקא לן מושלח ושלחה(ט) קרי ביה ושלחה בלא מפיק ה"א: **קטנה.** אביה מקבל גיטה כדנפקא לן בכתובות בפרק נערה (דף מז.) מוילאה והיתה(י):

לא

אלא מהכא ערב היוצא כו'. קשה לר"י דבריש הנושא (כתובות דף קב. [יא]) פליג ר' יוחנן וריש לקיש בחייב אני לך מנה בשטר וקאמר התם כתנאי מהך דערב ופי' בקונט' דפליגי אי חשיבא הודאה א"כ משמע דערב מחייב ליה משום הודאה שמודה דנעשה ערב בשעת מתן מעות מדמייתי לה עלה והכא משמע בההיא שטרא הוא משעבד נפשיה להתחייב מעתה [א] ולפי' ר"ת [יב] דהתם דלא מפרש משום הודאה ניחא וי"ל דבתרתי פליגי בן ננס ור' ישמעאל בין שכתב בשטר ואני מודה שאני ערב בין שכתב בו ואני נעשה ערב מעכשיו דרישא דקתני ערב היוצא אחר חיתום שטרות משמע דפליגי בהודאה מדלא נקט בהאי לישנא ערב שלא בשעת מתן מעות חייב [ב] ומדמהדר ליה בסיפא הרי שהיה חונק חבירו [ג] משמע דפליגי נמי בחנוק ומייתי הכא מחנוק דמשתעבד אע"פ שלא היה השטר שלו ולפי' הקונטרס דפליגי בהודאה אע"ג דתנן הוציא עליו כתב ידו גובה כו' התם בכתב וחתם תחתיו ופלוגתייהו שלא חתם [יג] וערב נמי איירי כשלא חתם אלא שכתב אני ערב [ומסר לו השטר בפני עדים]:

והילכתא בכפות. כפות וישן בעינן כדמשמע לקמן בהזורק (דף עח.) דאמר (א) כתב לה גט ונתנו ביד עבדה ישן ומשמרתו הרי זה גט ניעור אינו גט דהויא חצר המשתמרת שלא לדעתה ופריך בישן אמאי הוי גט חצר מהלכת היא וכ"ת ישן שאני והאמר רבא כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה והילכתא בכפות ופי' בקונטרס בההיא קאמר רבא דניעור אינו גט [ד] וכן פסקו הלכות גדולות דכפות וישן בעינן וליכא למימר דהכי פירושו והילכתא בכפות לא חשיב חצר מהלכת דלא דמי לעומד ויושב וכיון דכפות מועיל ישן לחוד נמי מועיל ולעולם רבא לא איירי בכפות דא"כ אמאי קאמר רבא ניעור אינו גט דהוי חצר המשתמרת שלא מדעתה אפילו הוי משתמר לדעתה כגון שידיו כפותות בחבל ואוחזתו בידה לא הוי גט דחצר מהלכת היא דומיא דקלתה דאי לאו דקאמר התם בפ"ק דב"מ (דף ט:) דמינח נייח ואיהי דקא מסגיא תותה לא הוי גט אע"ג דמשתמרת לדעתה אלא ודאי רבא בכפות איירי [ה] וכי לא ידע אכתי דאיירי בכפות הוה מצי למיפרך מאי איריא דניעור אינו גט משום דמשתמרת שלא לדעתה אפי' משתמרת לדעתה נמי דחצר מהלכת היא אלא דעדיפא מינה פריך: **אבל** בחצר לגזור משום חצרה הבאה לאחר מכאן. וא"ת והא שמעינן שפיר מעבד דלא גזרינן משום חצרה הבאה לאחר מכאן וי"ל דבעבד ודאי לא גזרינן [ו] דאיירי בכפות ומילתא דלא שכיחא היא ולא גזרו בה רבנן: **אטו** שליחות מידה איתרבאי כו'. וא"ת דבפ"ק דב"מ (דף י:) אמרי' דחצר משום ידה אתרבאי ולא גרע משליחות ובמציאה דזכות הוא קני אע"פ שאינו עומד בצד חצירו ולא הוי דומיא דיד דקני מכח שליחות דזכין לאדם שלא בפניו א"כ הכא דכתב לה שטר מתנה עליו אע"ג דלא הויא דומיא דידה דמתנה ליתא בעל כרחה תתגרש מכח שליחות וי"ל דדוקא לענין שלא בפניו אמרינן דלא גרע משליחות לקנות במידי דזכות הוא לו [ז] אבל בשאר דברים [ח] בעינן דומיא דידה דאל"כ חצר מהלכת אמאי לא קנה תקנה מטעם שליחות כמו שליח מהלך אע"ג דמטעם יד לא קני וא"ת רב שימי מאי קשיא ליה אטו לא ידע דשליחות מושלח ושלחה איתרבאי הא ברייתא היא בפ"ב דקידושין (דף מא.) ומילתא דפשיטא היא לכ"ע וי"ל דרב שימי סבר כיון דאשכחן בשליחות דמתגרשת בלא הגעת גט לידה אע"ג דליתא בעל כרחה לענין חצר נמי דאיתרבאי משום יד לא מיסתבר ליה למימר דקפיד קרא אהכי דליהוי דומיא דיד [ט] ואביי מהדר ליה דאין להביא ראיה משליחות לחצר כיון דשליחות איתרבאי מושלח וחצר איתרבאי משום יד:

ואיבעית אימא שליחות לקבלה נמי אשכחן בעל כרחה. משמע שרוצה לומר דאפי' איתרבאי שליחות מידה ניחא כיון דאשכחן שליחות בע"כ ע"י אב אע"ג דשאר שליח לא הוי אלא מדעתיה חשיב שפיר דומיא דידה ותימה דחצר מתנה נמי אע"ג דליתא בעל כרחה ניהוי דומיא דידה כיון דאשכחן חצר בעל כרחה כגון חצר שהיה לה קודם לכן דתנן בהזורק (לקמן עז.) דמגורשת ואומר רבינו יצחק דחצרה דמקודם לכן לא הוי בעל כרחה כמו שליחות דאב ° דיכולה להפקירו ולא תתגרש עוד על ידו אבל שליחות דאב אי אפשר לה לעכב בשום ענין שלא יקבל גט בעל כרחה. ודוחק: **שכן** אב מקבל גט לבתו קטנה בעל כרחה. ואפי' בעל כרחו של אב מתגרשת כשנותן לו בעל כרחו כדמוכח בפ"ב דקדושין (דף מד.) דאמר קדושין דמדעת אביה ולא היא גירושין דבע"כ בין היא בין אביה פירוש כיון דבעל כרחו של אב מתגרשת יכולה היא לקבל כמוהו וכן פירש שם בקונט' ועוד אמרינן התם נערה מהו שתעשה שליח לקבל גיטה מיד בעלה כיד אביה דמיא או כחצר אביה דמיא משמע דע"י חצר אביה מתגרשת כמו שהיא מקבלת שלא מדעתו אפילו אם כחצר אביה דמיא:

על

מסורת הש"ס

א) ב"ב קעה: כתובות קב., **ב)** לקמן כב: ע"ש [עדיות פ"ב מ"ג], **ג)** [לקמן עח. ב"ק יב. ב"מ ט:], **ד)** ב"ק יב. ב"מ ט: לקמן עח., **ה)** [לקמן כד. סג:], **ו)** [לקמן עז: ב"מ י:], **ז)** [קדושין מא.], **ח)** [ירמיה לב], **ט)** [דברים כד], **י)** [שם], **יא)** [ושם ד"ה כתנאי], **יב)** בתוס' שם ד"ה אליבא, **יג)** וכ"ה ברש"י שם דף קא: ד"ה ה"ג,

◆

מוסף רש"י

ערב היוצא לאחר חיתום שטרות. תחת חתימת העדים כתוב פלוני ערב והוא מודה בדבר (כתובות קב.) או: שכתב בתוך השטר אחר חתימת העדים אני פלוני בן פלוני ערב (רשב"ם ב"ב קעה:). **גובה מנכסים בני חורין.** המלוה מן הערב, ולא מנכסים משועבדים, כיון דלאחר חיתום השטר הוא הויא לה כמלוה על פה (כתובות קב.) בערבות שבעל פה, דמלוה על פה היא כיון דלא חתימי עדים על הערבות, והוא הדין לערב בלא שטר אחר מתן מעות (רשב"ם שם). **אשה כותבת את גיטה.** ומקנתו לבעל וחוזר ומוסרו לה לגירושין (לקמן כב:). **והאיש כותב את שוברו.** שובר פרעון כתובה שהאשה היה לה לכותבו ולמוסרו לו להיות לו לראיה (שם). **וחצר מהלכת לא קנה.** אינה קונה לבעליה כלום דלאו חצר היא במהלכת (ב"ק יב.) חצר מהלכת לא שמעינן דתקני, דכי אתרבאי מאם המצא תמצא בידו גגו חצרו וקרפיפו אתרבאי, דלא נייד והוי משתמר (ב"מ ט:). **כל שאילו מהלך לא קנה.** כלומר כיון שראוי לילך, לאו דומיא דחצר הוא ואין קונה בתורת חצר (שם). **והלכתא בכפות.** כגון שהעבד כפות שאינו ראוי לילך, דדמי לחצר (ב"ק יב.). **חצר מהיכא איתרבי מידה.** דכתיב ונתן בידה, וידה רשותה משמע כדכתיב (במדבר כא) ויקח את כל ארצו מידו (ב"מ י:).

◆

פסקי רי"ד

ת"ש האשה כותבת את גיטה והאיש כותב את שוברו שאין קיום הגט אלא בחותמיו. פי' אלמא האשה כותבת גיטה בנייר שלה ונותנו לבעל והבעל מחתימתו ונותנו לה ומגרשה בו וש"מ שגם האשה יודעת להקנות. ומהכא מוכיח שצריך הסופר להקנות הנייר והדיו והקולמוס לבעל כדי שיהא הכל שלו: ועל היד של עבד ונותן לה את העבד ותיפוק דכתב שיכול להזדייף הוא בעדי מסירה ור' אלעזר היא אי בעית אימא אפילו תימא ר' מאיר ובכתובת קעקע:

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פכ"ו מהל' מלוה הלכה א סמג עשין לג טוש"ע ח"מ סי' קכט סעיף ד:

סג ב ג מיי' פ"ד מהל' גירושין הלכה ה סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכד סעיף ז:

סד ד ה ו מיי' פ"ה מהלכות גירושין הל' יז [והל' יח] סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלט סעיף [טז יז] יח:

סה ז מיי' פ"ד מהלכות זכיה הלכה א סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רמה סעיף י:

סו ח מיי' פ"ב מהל' גירושין הלכה יח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמא סעיף ד:

◆

תורה אור השלם

1. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ: דברים כד א

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ואב"א וכו' דיכולה להפקירו. קשה לי הא מ"מ משכחת בחצר דקטנה שהוא בע"כ דא"י להפקיר:

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה והילכתא וכו' דאמר **רבא** כתב וכו' דהויא **ליה** חצר:

◆

מוסף תוספות

א. [ד]אי מטעם הודאה מיחייב א"כ ל"צ שיהא קנוי לערב. תוס' כתובות קב. ד"ה אליבא. ב. אלא הא קמ"ל דאפי' תמצי לומר דלא מיחייב משום דלא משעבד נפשי' הואיל ולא הוי בשעת מתן מעות מ"מ מחמת הודאה מיחייב. תוס' כתובות קב. ד"ה כתנאי. ג. ואת"ל דמודה ר' ישמעאל בחנוק דלא מיחייב א"כ היכי קא"ל למה לא יתחייב מטעם הודאה ומה השיבו הרי שהיה חנוק, אין הנדון דומה לראיה. תוס' כתובות קב. ד"ה כתנאי. ד. אפי' בכפות קאמר, משום דהו"ל חצר שאינה משתמרת לדעתה, אלמא ישן וכפות בעיא אבל ישן בלא כפות א"צ כפות ונעור לא, דתרתי בעיא חצר שאינה מהלכת ומשתמרת לדעתה של אשה. רשב"א. ה. והכא חד מינייהו נקט וה"ה לאידך. רשב"א. ו. משום עבדו הבא לאחר מכאן. שיטות קדמונים. ז. דמלתא דמסתברא הוא דכיון דגמרינן ליה מיד דקני מסתבר שזוכה לו אפי' שלא בפניו אע"ג דיד א"א לו להיות אלא בפניו. תוס' הרא"ש. ח. לא יהבינן לי' דין שליחות, [אלא]. תוס' הרא"ש. ט. דגלויי מילתא בעלמא הוא ליתן לו דין שליחות בדבר זה. תוס' הרא"ש.